

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Т. В. Ящук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Актуальність теми дослідження: У нашому суспільстві є різні категорії маленьких громадян, певна частина з яких має проблеми, пов'язані зі здоров'ям та розвитком. На жаль, сьогодні спостерігається тенденція до зростання кількості дітей, які потребують соціальної адаптації, корекційно-реабілітаційної допомоги.

У сучасному світі інтеграція дітей із особливими освітніми потребами в масові освітні заклади – це глобальний суспільний процес, який стосується всіх високорозвинених країн. Його основою є готовність суспільства і держави переосмислити систему ставлення до дітей з особливими освітніми потребами з метою реалізації їх прав на надання рівних з іншими можливостей у різних галузях життя, включаючи освіту.

Мета дослідження : дослідити особливості здійснення психолого-педагогічного супроводу з дітьми з особливими освітніми потребами.

Над проблемою працювали багато вчених : А. Колупаєва, М. Малофєєва, Н. Назарова, С. Шевченко, Н.Шматко, М.Чайковський та інші.

Інклюзивна освіта розробляє підходи до навчального процесу, який буде більш гнучким для задоволення різноманітних потреб дітей з особливостями психофізичного розвитку. Навчання в інклюзивних класах дозволяє дітям набути знання про права людини, (хоча їх цьому не вчать спеціально), а це веде до зменшення дискримінації, тому діти навчаються спілкуватися один з одним, вчаться бачити і сприймати людське розмаїття [5].

Інклюзивна освіта – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям із особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання в загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

Метою інклюзивного навчання є реалізація права дітей із особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізація та інтеграція в суспільство, залучення сім'ї до участі в навчально-виховному процесі [4, 6].

Сьогодні в нашій країні немає єдиної офіційної термінології для характеристики дітей з особливими освітніми потребами. В основних законах про освіту зустрічаються такі терміни, як діти, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку та особи, які мають вади у фізичному чи розумовому розвитку і не можуть навчатись у масових навчальних закладах [1].

Поняття «діти з особливими освітніми потребами», широко охоплює всіх учнів, чий освітні проблеми виходять за межі загальноприйнятої норми. Воно стосується дітей з особливостями психофізичного розвитку, обдарованих дітей та дітей із соціально вразливих груп (наприклад, вихованців дитячих будинків тощо). Загальноприйнятий термін «діти з особливими освітніми потребами» робить наголос на необхідності забезпечення додаткової підтримки в навчанні дітей, які мають певні особливості розвитку. Вочевидь, прийнятним є визначення, за яким до дітей з особливими потребами відносять дітей-інвалідів, дітей з незначними порушеннями здоров'я, соціальними проблемами та обдарованих дітей [2, 36].

Вчені наполягають на необхідності та доцільності проведення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами – це пролонгований, динамічний процес, цілісна діяльність психологічної служби освітнього закладу, пріоритетним завданням якої є підвищення автономності і соціальної активності дітей, розвиток інтелектуальних процесів, формування ціннісних установок, що відповідають їх психічним і фізичним можливостям.

Останніми десятиліттями в усьому світі відбуваються докорінні зміни у розумінні та забезпеченні якісної освіти для дітей з особливими потребами. Забезпечення повноцінного соціально-психологічного супроводу усіх учасників освітнього процесу, організація сприятливого емоційного середовища успішної інтеграції є пріоритетним завданням психологічної служби навчального закладу, де навчаються такі школярі. Першочерговими завданнями психологічної служби у цьому контексті є актуалізація особистісного потенціалу розвитку дитини, формування позитивних міжособистісних стосунків учнів з порушеннями психофізичного розвитку та їх ровесників у процесі освітньої інтеграції, а також систематична консультативно-просвітницька робота з батьками та педагогами щодо особливостей розвитку, спілкування, навчання, професійної орієнтації та соціальної адаптації дітей з особливими потребами [6].

Зміст, форми та методи навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку мають бути корекційно спрямованими. Це означає, що кожна тема, яка вивчається у школі, кожний метод і прийом, використання вчителем чи вихователем, мають не лише сприяти засвоєнню знань, умінь, навичок, формування поведінки, а й повинні спрямовуватися на виправлення вад психофізичного розвитку (залежно від дефекту).

Вважається, що запорукою успішної реалізації моделі інклюзивної освіти є ефективна співпраця вчителів початкової школи, відповідних фахівців, батьків та учнів. Усі спеціалісти з проблем розвитку дітей є важливими помічниками та партнерами вчителів.

Так у школі має бути створена своєрідна мережа підтримки. Всі працівники та адміністрація школи мають допомагати один одному, обмінюватися знаннями, намагатися максимально використовувати місцеві ресурси для досягнення головної мети – реалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Отже, дитина з особливостями психофізичного розвитку не повинна займати особливого становища у класі, вона має почуватися природно, досягти самостійності, наскільки це можливо. Дуже важливо в інклюзивному класі створити таку атмосферу порозуміння та взаємодопомоги між учнями, щоб забезпечити дитині з особливостями психофізичного розвитку можливість самоствердитися, подолати неадекватні установки і стереотипи, набути певних навичок соціальної поведінки.

Результативність навчально-виховної, корекційно-реабілітаційної та лікувально-профілактичної роботи в інклюзивному класі (груп значною мірою залежить від скоординованості впливів усіх членів команди (керівника заклад педагогів, лікарів, психолога, дефектолога, реабілітолога, батьків) на дітей з особливостями у психофізичного розвитку, від комплексно: підходу до планування і реалізації корекційно-розвивальних заходів. Важливо заохочувати організацію неформальних груп підтримки серед учнів школи, аби створити простір для соціальної реабілітації дітей з особливостями психофізичного розвитку [3].

Отже, системна та комплексна психолого-педагогічна допомога учням з особливими освітніми потребами є важливою умовою адаптації та соціалізації дітей у початковій школі. Для забезпечення оптимального психічного розвитку дитини з

особливими освітніми потребами корекційна допомога має поєднуватись із створенням для неї сприятливого соціального середовища, формуванням в учасників навчально-виховного процесу (вчителів, учнів, батьків) позитивних настанов щодо інтегрованого навчання.

Список використаної літератури:

1. Діти з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/method/upbring/1555/>
2. Колупаєва А. А., Савчук Л. О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. / А.А. Колупаєва, Л. О. Савчук, Київ : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
3. Організація навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chutosvita.at.ua/publ/1/organizacija_navchannja_ta_vikhovannja_ditej_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_u_zagalnoosvitnikh_navchalnikh_zakladakh/1-1-0-3
4. Пінюгіна К. О. Про організацію впровадження інклюзивної освіти навчально-виховний процес: психологічний аспект / К. О. Пінюгіна, В. П. Ляхова. – Миколаїв : МОППО, 2011. – 64 с ,
5. Про організацію впровадження інклюзивної освіти в навчально-виховний процес [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://psihossoc.ucoz.ru/news/pro_organizaciju_vprovadzennja_inkluzivnoji_osviti_v_navchalno_vihovnij_proces/2013-01-21-20
6. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shag.com.ua/psihologichnij-suprovid-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami.html>

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Н.А. Зобенько